

Schoolkosten en vrijwillige ouderbijdrage

Het volgen van onderwijs op CSG Liudger is zoals de wet voorschrijft kosteloos. Dit betekent dat de ouder(s)/verzorger(s) niet hoeven te betalen voor het reguliere onderwijs en voor de schoolboeken en/of leermiddelen (zie categorie 1 in onderstaande tabel).

Ouder(s)/verzorger(s) hebben wel te maken met schoolkosten. Dan gaat het om aanschaf van persoonsgebonden materiaal zoals bijvoorbeeld schriften, praktijkkleding, gereedschap etc. (zie categorie 2 in onderstaande tabel).

Daarnaast vraagt school om een device aan te schaffen. Dit is geen verplichting (zie categorie 3 in onderstaande tabel). Met ouder(s)/verzorger(s) die geen device aan kunnen schaffen of vanuit principiële redenen niet aan willen schaffen, worden afspraken gemaakt. Het is mogelijk een eigen device mee te nemen, mits deze voldoet aan de daarvoor opgestelde specificaties.

Als school ontvangen wij niet voldoende middelen om het aansprekende onderwijs dat wij onze leerlingen willen bieden ook te kunnen betalen. Daarom vragen we een vrijwillige ouderbijdrage (zie categorie 4 in onderstaande tabel). Omdat dit een vrijwillige ouderbijdrage betreft worden leerlingen nooit om financiële redenen uitgesloten van activiteiten. De vrijwillige ouderbijdrage bestaat uit een algemeen gedeelte voor alle scholen en een deel voor de school-specifieke zaken.

ER ZIJN VIER SOORTEN SCHOOLKOSTEN	
 <p>CATEGORIE 1 <i>Kosten voor school</i></p>	<p>Het gaat om lesmateriaal dat een leerling in een specifiek jaar nodig heeft. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: • leerboeken • werkboeken • project-boeken en tabellenboeken • BINAS • examentrainingen en examenbundels • eigen leermateriaal van de school en bijbehorende cd's en dvd's en gelicentieerd digitaal lesmateriaal</p>
 <p>CATEGORIE 2 <i>Kosten voor ouders</i></p>	<p>Het gaat hierbij om kosten voor voorgeschreven persoonsgebonden materiaal dat langer dan een jaar mee gaat. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: • atlas • woordenboek • agenda • rekenmachine • schrift, multomap, pennen en dergelijke • gereedschap • sportkleding • praktijkkleding</p>
 <p>CATEGORIE 3 <i>Scholen kunnen ouders vragen een laptop of tablet aan te schaffen. Als ouders dit niet doen, moet de school voor een volwaardig alternatief zorgen</i></p>	<p>Het gaat hierbij om elektronische informatiedragers. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: laptop/tablet</p>
 <p>CATEGORIE 4 <i>Scholen kunnen ouders een vrijwillige ouderbijdrage vragen voor extra activiteiten. Als ouders deze bijdrage niet voldoen, dan mag de school een leerling niet uitsluiten van deelname en ook geen kostenloos alternatief bieden.</i></p>	<p>Het gaat hierbij om extra activiteiten buiten het verplichte onderwijsprogramma, georganiseerd door het bevoegd gezag. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: • excursies • introductiekamp • kerstviering • bijles, huiswerkbegeleiding en examentraining • langdurige extra-curriculaire activiteiten zoals tweetalig onderwijs</p>

Tabel 1: schoolkosten, ministerie van OCW

De praktische uitwerking van de schoolkosten voor ouder(s)/verzorger(s) en de vrijwillige ouderbijdrage worden verder toegelicht in hoofdstuk 1 t/m 3. In hoofdstuk 4 vindt u informatie over de online betaalomgeving en in hoofdstuk 5 over de tegemoetkoming in schoolkosten.

1. Schoolkosten voor ouder(s)/verzorger(s) (categorie 2)

Schoolkosten voor ouder(s)/verzorger(s) zijn kosten die voor rekening komen van de ouder(s)/verzorger(s). Hierbij gaat het om kosten van persoonsgebonden materiaal zoals bijvoorbeeld een agenda en schriften. Maar ook sportkleding, praktijkkleding en gereedschap. Praktijkkleding en gereedschap kan via de school worden aangeschaft. Indien de ouder(s)/verzorger(s) niet in staat is om deze kosten te betalen dan kan er contact met de school opgenomen worden. De school zorgt dan voor een passende oplossing waarbij de leerling te allen tijde volledig aan het onderwijs kan deelnemen. Niet betaald gereedschap en/of praktijkkleding blijft eigendom van de school en dient op verzoek van de school aan het einde van de opleidingsperiode weer te worden ingeleverd.

2. Devices (categorie 3)

De maatschappij digitaliseert. Deze digitalisering geeft kansen, beweging en uitdagingen voor het onderwijs. Wij willen onderwijs verzorgen dat aansluit bij onze leerlingen en de wereld waarin onze leerlingen opgroeien. Daarom maken we in ons onderwijs gebruik van een laptop. Wij kiezen daarbij bewust voor een mix van boeken en digitaal materiaal. Een laptop wordt gebruikt ter ondersteuning in de klas en buiten de klas, als aanvulling op de lessen en in toenemende mate voor gepersonaliseerd leren. Dit biedt flexibiliteit, maakt onderwijs op maat mogelijk en lessen afwisselender en mogelijk effectiever.

Op alle scholen van CSG Liudger wordt gewerkt met een laptop. Voor aanvang van leerjaar 1 vragen we ouder(s)/verzorger(s) een laptop aan te schaffen. School De Ring (PRO Drachten) is de uitzondering, hier worden dagelijks laptops beschikbaar gesteld. De school garandeert dat de gevraagde aanschaf van een device geen belemmering is voor het volgen van het onderwijs op school. Dat wil zeggen dat met ouder(s)/verzorger(s) die geen laptop kunnen of om principiële bezwaren willen aanschaffen, afspraken worden gemaakt, bijvoorbeeld over het gebruik van een leen device.

Ouder(s)/verzorger(s) kunnen een laptop aanschaffen via The Rent Company. CSG Liudger heeft een samenwerking met deze partij. Daardoor kunnen ouder(s)/verzorger(s)/verzorgers voordelig een laptop aanschaffen. Dat kan via een speciale webshop. In het welkomstpakket van de leerling vindt u alle informatie over (het aanschaffen van) de laptop.

Uiteraard is het ook mogelijk een eigen laptop mee te nemen, mits deze voldoet aan de daarvoor opgestelde specificaties. Deze specificaties staan in de brief naar de ouder(s)/verzorger(s) voor aanvang van het eerste leerjaar van de leerling.

3. Vrijwillige ouderbijdrage (categorie 4)

Onder de algemeen vrijwillige ouderbijdrage vallen de kosten voor alle extra activiteiten of programma's buiten het verplichte lesprogramma om die door school worden georganiseerd of in opdracht van school worden georganiseerd. Dit is een vrijwillige bijdrage. Leerlingen mogen altijd aan deze extra activiteiten of programma's meedoen. Als school ontvangen wij echter niet voldoende middelen om het aansprekende onderwijs dat wij onze leerlingen willen bieden ook te kunnen betalen. Wij vragen daarom van de ouder(s)/verzorger(s) een vrijwillige bijdrage.

3.1 Algemeen gedeelte vrijwillige ouderbijdrage (alle scholen)

De algemene vrijwillige ouderbijdrage is voor alle scholen van CSG Liudger € 50,00 per leerling. De bijdrage wordt gebruikt voor betaling van bijvoorbeeld identiteit en sport,- en culturele activiteiten. De identiteitsbijdrage wordt gevraagd om de kosten te kunnen dekken die gemoeid zijn met de organisatie van kerst- en paasvieringen, materiaal voor lessen Godsdienst en andere zaken die voortvloeien uit het Christelijk karakter van de school. De sport- en culturele activiteiten zijn activiteiten op het gebied van sport en cultuur en betreft o.a. sportevenementen, thema- en projectdagen en Sinterklaas,- en kersttoernooien.

De inventarisatie en inning hiervan vindt plaats via het digitale platform WIS Collect¹. De bijdrage is vrijwillig. U kunt het bedrag naar beneden bijstellen en een hogere bijdrage is ook welkom.

3.2 School-specifiek gedeelte vrijwillige ouderbijdrage

Deze kosten worden gesplitst in kosten welke horen bij de gekozen opleiding en kosten voor excursies en/of activiteiten. Leerlingen zullen nooit om financiële redenen worden uitgesloten van het volgen van onderwijs en van het meedoen aan extra activiteiten en excursies.

Opleidingskosten

Deze kosten zijn afhankelijk van de gekozen opleiding en keuzevakken. Het betreft hier bijvoorbeeld de kosten voor werkstukken voor technische vakken die door leerlingen mee naar huis genomen kunnen worden en een vrijwillige bijdrage in de kosten van materialen.

NB. De kosten voor het aanschaffen van praktijkkleding en gereedschap zijn niet vrijwillig. Deze kosten vallen onder categorie 2 en zijn voor rekening van de ouder(s)/verzorger(s). Zie hiervoor het genoemde bij punt 1.

Excursies en andere activiteiten

De school organiseert excursies en activiteiten om het onderwijsprogramma te verlevendigen, het groepsverband te verstevigen en om leerlingen extra te motiveren. Dit aanbod kan per opleiding verschillen. De facturering hiervoor gebeurt via het digitale platform WIS Collect.

Ouder(s)/verzorger(s) ontvangen in de loop van het schooljaar afzonderlijk bericht van de school over excursies en activiteiten die gehouden worden. De kosten voor deze excursies en activiteiten zijn vrijwillig wat betekent dat leerlingen niet worden uitgesloten vanwege financiële redenen of keuzes. Een overzicht met toelichting van de schoolkosten per school is toegevoegd in de bijlage.

4. Online betaalomgeving

Voor de inning van de vrijwillige bijdragen, verstrekkingen in de opleidingskosten en excursies en (andere) activiteiten maakt CSG Liudger gebruik van de online omgeving WIS Collect. Zo kunnen ouder(s)/verzorger(s) facturen altijd online inzien en betalen via iDEAL. Voor CSG Liudger wordt met WIS Collect het administratieve proces efficiënter en kunnen ouder(s)/verzorger(s) eerder geholpen worden bij eventuele vragen.

Ouder(s)/verzorger(s) ontvangen op het bij het CSG Liudger bekende e-mailadres een link naar de persoonlijke WIS Collect omgeving. Hierin kan digitaal worden gekozen voor de vrijwillige ouderbijdragen en/of verstrekkingen. Vervolgens wordt er automatisch een factuur gegenereerd die ouder(s)/verzorger(s) kunnen betalen. Wanneer de administratie een factuur heeft klaargezet in WIS Collect ontvangen ouder(s)/verzorger(s) een e-mail. Deze e-mail is voorzien van een beveiligde betaallink. Door op deze link te klikken, zijn ouder(s)/verzorger(s) direct ingelogd in hun persoonlijke betaalomgeving. Voor vragen kan altijd contact opgenomen worden met de financiële administratie per e-mail schoolkosten@fierderonderwijs.nl.

---

¹ Ouder(s) / verzorger(s) of deelnemer(s) kunnen via WIS Collect de gepersonaliseerde factuur (excursies, vrijwillige bijdrage) afronden en betalen via iDEAL. WIS Collect geeft een heldere verantwoording van de gefactureerde schoolkosten aan de ouder(s)/verzorger(s).

5. Tegemoetkoming schoolkosten

Er zijn regelingen om huishoudens met een laag inkomen tegemoet te komen in de schoolkosten.

Ouder(s)/verzorger(s) met een aantoonbaar inkomen beneden 120% van het bijstandsniveau kunnen een beroep doen op de Stichting Leergeld. Deze stichting probeert te voorkomen dat kinderen in een sociaal isolement terechtkomen.

Wilt u in aanmerking komen voor financiële steun, dan moet u zich zelf aanmelden bij de Stichting Leergeld. Dit kan de school niet voor u doen. Een aanvraag kan worden gedaan via diverse aanvraagportalen: www.leergeld.nl of www.samenvoorallekinderen.nl of www.kindpakket.nl.

Een aanvraag voor een vergoeding via de stichting leergeld kunt u indienen via: <https://www.leergeld.nl/doeenaanvraag/> U wordt dan gevraagd om alleen de 4 cijfers van uw postcode in te vullen waarna u wordt verwezen naar de betreffende regionale afdeling van de stichting leergeld.

Sommige ouder(s)/verzorger(s) komen in aanmerking voor een extra tegemoetkoming in de kosten voor kinderen tot 18 jaar: het Kindgebonden Budget. Het bestaat naast de kinderbijslag.

Ouder(s)/verzorger(s) die voor het Kindgebonden Budget in aanmerking komen, krijgen vanzelf bericht van de Belastingdienst. De Belastingdienst betaalt het Kindgebonden Budget uit. Meer informatie staat op www.belastingdienst.nl.

Mocht u hulp nodig hebben dan kunt u dit desgewenst bij de mentor of coach van uw kind aangeven, of neem contact op met de financiële administratie per e-mail schoolkosten@fierderonderwijs.nl.

**Bijlage: Specificatie van de vrijwillige ouderbijdrage school-specifiek
Schooljaar 2025-2026**

**Specificatie van de vrijwillige ouderbijdrage
schooljaar 2025-2026**

Raai

Excursies an andere activiteiten (categorie 4)	Leerjaar	Kosten	Bijzonderheden
Introductiekamp	1	€ 45,00	Voor de leerlingen van klas 1 wordt aan het begin van het schooljaar een tweedaags introductiekamp georganiseerd. Voor de sociale vorming van de leerlingen en voor de onderlinge binding binnen de klas vinden we het belangrijk dat leerlingen hieraan deelnemen.
Introductie	2en 3	€ 17,50	In leerjaar 2en 3 is de samenstelling van de klassen nieuw. Voor de sociale vorming van de leerlingen en voor de onderlinge binding binnen de klas vinden we het belangrijk dat leerlingen deelnemen aan het extern introductieprogramma.
TTO bijdrage	1t/m 3TTO	€ 150,00	Leerlingen kunnen kiezen voor tweetalig onderwijs (TTO). Scholen met TTO onderwijs mogen van het Ministerie van OCW een TTO bijdrage vragen. De bijdrage van €150,00 is om bijzondere activiteiten te kunnen financieren waaronder de International Week, Phileas Fogg Theatre, Junior Speaking Contest, Cricket Workshop enz.
Engels+bijdrage	4 t/m 6	€ 20,00	Leerlingen kunnen kiezen om Engels+ te doen in de bovenbouw van het vwo. Dit als vervolg op TTO om Engels op een hoger niveau te kunnen afsluiten.
Technasium bijdrage	2t/m 6	€ 27,50	Leerlingen kunnen kiezen voor technasium onderwijs. Dit is een unieke onderwijsvorm waarbij de leerlingen werken aan projecten, veel gebruik maken van materialen & ICT en regelmatig op excursie gaan. Activiteiten en gebeurtenissen zijn o.a. het organiseren van de regiofinale Lego League en projecten op HBO's en WO's (Wetenschappelijk onderwijs).
Excursie Joods Amsterdam (Godsdienst)	2	€ 45,00	Als onderdeel van een lessenserie over het Jodendom is er een excursie naar het Joods Cultureel Kwartier in Amsterdam. Hier worden bekende plaatsen bezocht; o.a. de Portugese Synagoge, het Joods Verzetsmonument en de Hollandsche Schouwburg.
Excursie Xanten (2jaarlijks)	2en 3 gymnasium	€ 45,00	Vlak over de grens bij Nijmegen ligt in Duitsland het stadje Xanten. In de Romeinse tijd heette het Colonia Ulpia Traiana. Tegenwoordig is hier een openluchtmuseum. Nog steeds vinden er opgravingen plaats en worden gedeelten gerestaureerd om te laten zien hoe bijvoorbeeld een amfitheater of thermencomplex (badhuis) bij de Romeinen eruit zag. De excursie bevat ook een bezoek aan het museum dat een groot opgegraven thermencomplex laat zien. Indien mogelijk doen de leerlingen ter plaatse mee aan enkele leuke workshops als inleiding op de tocht door het openluchtpark zelf, zoals romeinse kleding, een archeologieworkshop of het slijpen van 'romeinse' sieraden. De leerlingen doen en zien tijdens deze excursie wat in de lessen is besproken en wat in de lesboeken aan de orde is geweest.
Excursies TTO	2TTO	€ 500,00	De leerlingen gaan een week naar Engeland om kennis te maken met het land, de cultuur en om de taal beter te leren spreken.
Excursies TTO	3TTO	€ 225,00/ € 300,00	De leerlingen nemen deel aan een uitwisselingsprogramma met een school in Oostenrijk en Italië (kosten €300,00) of Duitsland (kosten € 225,00).
Excursie Westerbork	3	€ 20,00	In de periode rond 4en 5mei wordt kamp Westerbork bezocht.

Excursies an andere activiteiten (categorie 4)	Leerjaar	Kosten	Bijzonderheden
Examen Anglia	3TTO	€ 80,00	Dit internationale examen voor klas 3tto leerlingen richt zich op lees-, schrijf- en luistervaardigheid in het Engels.
Kangoeroewedstrijd wiskunde	1	€ 4,00	Kangoeroewedstrijd voor het vak wiskunde: (https://www.w4kangoeroe.nl/kangoeroe/index.php/Wedstrijd-2025/prijzen)
Excursie Paleis op de Dam Amsterdam	4gymnasium	€ 25,00	De excursie is gekoppeld aan het curriculum van de klassieke culturele vorming binnen het Gymnasium. Naast het Paleis op de Dam wordt een ander museum in Amsterdam bezocht. Om de kosten voor deze excursie zo laag mogelijk te houden wordt gereisd met de trein vanaf Heerenveen.
Excursie IJsseldal (Ak)	4havo	€ 30,00	In havo 4 wordt voor de leerlingen met aardrijkskunde een excursie georganiseerd naar het IJsseldal tussen Zwolle en Deventer. In het kader van aardrijkskunde is er aandacht voor de opbouw van het rivierkleilandschap en de maatregelen die in het kader van 'Ruimte voor de Rivier' worden genomen.
Excursie Planetarium	5vwo	€ 25,00	De leerlingen bezoeken het Eise Eisinga Planetarium dat op de werelderfgoedlijst staat en maken een stadswandeling door Franeker.
Projectweek wereldburgerschap	1t/m 4en vwo 5	€ 5,00	Activiteiten projectweek in maart/april
Project Cross your borders wereldburgerschap	1	€ 19,00	Door middel van interactieve activiteiten, groepsopdrachten en culturele uitwisselingen leren de leerlingen meer over verschillende landen, culturen en mondiale vraagstukken.
Introductie	4	€ 27,50	In leerjaar 4 is de samenstelling van de groepen nieuw. Voor de sociale vorming van de leerlingen en voor de onderlinge binding binnen de groep vinden we het belangrijk dat leerlingen deelnemen aan het extern introductieprogramma.
CKV bijdrage	4en 5	€ 19,50	Voor het vak CKV ondernemen de leerlingen culturele activiteiten. Dat betekent dat zij voorstellingen uit verschillende kunst disciplines bijwonen. In samenwerking met de Lawei in Drachten is er een programma ontwikkeld waarbij leerlingen 2à 3 voorstellingen kunnen bijwonen en daarnaast nog aan 2 andere activiteiten kunnen deelnemen die meer te maken hebben met de techniek en de achtergronden van het theater.
CKV bijdrage	1, 2en 3	€ 5,00 / €10,00	T.b.v. doorlopende leerlijn aansluiten op de bovenbouw. Klas 1: Rondleiding (€5,-) Klas 2: Schoolvoorstelling (€10,00) Klas 3: Voorstelling in de Lawei (€10,00)
Theatervoorstelling sociale vaardigheden	1	€ 10,00	Theatervoorstelling over sociale vaardigheden.
Excursie Kunst	5	€ 35,00	Voor de leerlingen van klas 5 met het vak Kunst Beeldend wordt een excursie georganiseerd. Er worden musea bezocht waar kunst tentoongesteld wordt die behandeld wordt in de stof voor het centraal schriftelijk eindexamen. Welke musea dat zijn hangt af van de tentoonstellingen die op dat moment aangeboden worden. Aan de hand van de verschillende kunstwerken gaan de leerlingen aan de slag met opdrachten die een bijdrage leveren aan de vereiste kennis over kunst.
Stedenreizen	4havo en 5vwo	maximaal € 625,00	De leerlingen van havo 4 en vwo 5 maken een reis naar een buitenlandse stad om een van de talen uit hun vakkenpakket beter te leren spreken en kennis te maken met de cultuur van de betreffende stad en het land. De bestemmingen worden in september bepaald en dan start ook de informatievoorziening en inschrijving. Rome: Tijdens deze projectweek maken de leerlingen kennis met de klassieke Romeinse geschiedenis en de geschiedenis door de eeuwen heen. De leerlingen bezichtigen gebouwen en bezoeken bezienswaardige locaties.

Excursies an andere activiteiten (categorie 4)	Leerjaar	Kosten	Bijzonderheden
Excursie Den Haag (Ges +maat)	4vwo en 5havo	€ 5,00	Voor leerlingen van havo 5 met de vakken Geschiedenis en/of Maatschappijleer wordt een excursie naar Den Haag georganiseerd. Daar wordt het programma Politiek in Vogelvlucht van ProDemos gevolgd wat bestaat uit de volgende onderdelen: bezoek aan de publieke tribune van de Tweede Kamer, Democratie LAB, GPS speurtocht 'de Binnenhofcheck', de Democratie Experience en indien mogelijk een gesprek met een Europarlementariër, jurist van de Raad van State of een rijksambtenaar. Het bezoek is gratis en ProDemos vergoed een gedeelte van de reiskosten.
CPExamen	5en 6Engels+	€ 275,00	CPE Examen (Certificate of Proficiency in English) klas 6tto: Dit is een aanvullend internationaal examen voor Engels+ leerlingen i.v.m. het vervolg van een studie aan een universiteit. Dit examen wordt eind klas 5of begin klas 6afgenomen.
Sportdagen	Lj3, Lj4en 5vwo	€ 10,00	Voor de sportdagen voor klas 3, 4en vwo 5wordt er een programma aangeboden waar de leerlingen kunnen kiezen uit 2 activiteiten die bij en door externen worden verzorgd.
Sportoriëntatie	5havo en 6vwo	€ 50,00	In de examenklas gaan de leerlingen zich oriënteren op andere dan in de les gebruikelijke sporten. Zij krijgen dan les in 3 verschillende sporten in blokken van 2weken verspreid over het jaar. Deze lessen worden gehouden in de sportschool en het squashcentrum en hiervoor worden externe specialisten ingehuurd.
Excursie Amsterdam - De Nederlandsche Bank	5havo en vwo	€ 20,00	Bezoek aan De Nederlandsche Bank. We combineren dit met een bezoek aan het beursgebouw.
Shakespear Diever	vwo 6	€ 35,00	Regulier Engels + Cambridge - in november/december analyse en observaties toneelstukken
Laatste Schooldag	5havo en 6vwo	€ 15,00	Als afsluiting van het schooljaar worden er activiteiten georganiseerd voor de examenleerlingen en wordt een jaarboek uitgereikt aan de leerlingen tijdens de diploma uitreiking. Voor de kosten hiervoor wordt een eigen bijdrage gevraagd van de ouders.
Examenworkshops	5havo en 6 vwo	€ 10,00	Workshops voor de examenklassen. Voor sommige workshops worden externen ingezet o.a. over effectief leren voor de eindexamens.
Theaterbezoek	4, 5, 6 gymnasium	€ 17,50	Dit theaterbezoek maakt deel uit van het curriculum en draagt bij aan de culturele vorming van de leerlingen, passend binnen de educatieve doelstellingen van het gymnasium, met focus op kunst, cultuur en kritisch denken.